

Valkonauha

2/2016

**Sama äitiys
– muuttuva hoiva?**

**Tämä päivä
RAITTIINA**

**Onko jokainen
laulun arvoinen?**

**Työjuhdata
voimanaiseksi**

Valkonauha Suomessa: vastuuta sinusta ja minusta vuodesta 1896

Valkonauha 2/2016

Julkaisija: Suomen Valkonauhaliitto

Toimituksen osoite:

Liisankatu 27 A 3, 00170 Helsinki
puh. 091351 268

www.suomenvalkonauhaliitto.fi

irja.eskelinen@suomenvalkonauhaliitto.fi

Päätoimittaja: Salme Elo

Toimitussihteeri: Irja Eskelinen

Toimituskunta: Tuulikki Perho, Pia Soidinmäki,
Marja Kariluoto, Tarja Heino, Hannele Nykänen

Taitto: Anne Tervahauta / Kuvitella

Lehti ilmestyy 4 numerona

Tilaushinta 15 euroa vsk

Painopaikka: Eräsalon Kirjapaino Oy, Tampere

ISSN-L 0355-7219, ISSN 0355-7219 (painettu)

ISSN 2242-0045 (verkkajulkaisu)

Etukannen kuva: Ari Vitikainen / Suomen
Lähetysseura

Suomen Valkonauhaliitto – Förbundet Vita Bandet i Finland r.y.

Liitto on vuonna 1905 perustettu kristillisyhteiskunnallinen naisjärjestö, joka toimii yksilöiden, perheiden ja yhteiskunnan hyväksi. Liitto on jäsenenä World's Woman's Christian Temperance Unionissa. Liitto ottaa vastaan testamentteja ja lahjoituksia.
Pankkiyhteys: Danske Bank IBAN:FI98 8000 1100 0623 23

Puheenjohtaja

Vankilälähetä Salme Elo

Varapuheenjohtajat

TM Hannele Nykänen

Pankkivirkailija (eläk.) Tuulikki Perho

Pääsihteeri

Pastori Irja Eskelinen

Toimistos sihteeri

Nina Hurtamo

SISÄLTÖ

Pääkirjoitus	3
Musiikkimatinea Oulun Aurinkokodissa	4
Helsingin Valkonauhan terveisiä	5
Terveisiä Turun Valkonauhasta	6
"Mikä Mariana katolla, se vappuna vaolla"	8
Runoja / Inkeri Karvonen	9
Sama äitiys – muuttuva hoiva?	10
Tämä päivä raittiina	13
Luota, puhu, tunne	18
Työjuhdata voimanaiseksi	20
Onko jokainen laulun arvoinen?	24
Runoja / Inkeri Karvonen	27
Roskajuttu roskasakista	28
Runo / Heli Laaksonen	31

Liiton ylläpitämät

Valkonauhan Kotipesä Helsingissä

Liisankatu 27 A 3, 00170 Helsinki

puh. 091351 268

Opiskelijakoti Helsingissä

Snellmaninkatu 27 D 18, 00170 Helsinki

Suur-Helsingin Valkonauha ry:n ylläpitämä

Liisankoti

Luotsikatu 4 E, 00160 Helsinki

Hoivatkaa

toinen
toistanne

Pääkirjoitus

Äitiys ja hoiva ovat tämän lehden teema. Useimmat äidit tunnistavat sisimmässään näiden asioiden yhteen kuuluvuuden. Huoli lapsesta kasvaa sitä mukaa kuin ikääkin karttuu. Uskovan äidin rukoukset seuraavat lasta koko hänen elämänsä ajan.

Eivätkä hoiva ja huolehtiminen jää pelkästään omaan jälkipolveen. Moni on huolissaan erikoisesti lapsista ja nuorista, vaikka ei koskaan olisi kokenut äidiksi tai isäksi tulemistakaan.

Tänä aikana tarvitaan entistä enemmän kristittyjä, jotka kantavat rukouksissaan monenlaisissa vaikeuksissa ja ongelmissa kamppailevia lähimmäisiään elävän Jumalan eteen ja ovat eri tilanteissa tarpeen mukaan valmiita myös toimimaan ja auttamaan!

Ihmisen omat voimat ja mahdollisuudet ovat hyvin rajalliset, todella vähäiset. Mutta jokainen voi valita, haluaako asettua apua tarvitsevan rinnalle vai kulkeeko ohi teeskennellen, ettei huomannut hädässä olevaa. On todella helppo kääntää katse toisaalle ja mennä vain ohi.

Paavali neuvoo: ”Hoivatkaa sen tähden toinen toistanne, niin kuin Kristuskin on teidät hoivaansa ottanut Jumalan kunniaksi.” (Room.15:7, vuoden 1939 käännös) Uudemmassa käännöksessä kehoitetaan hyväksymään toinen toisensa erilaisista mielipiteistä huolimatta. Lähimmäisen huomioiminen kuuluu jo ihmisyyteen, saati siten kristillisyyteen.

Jeesuskin vastasi lainopettajan kysymykseen, mikä on lain suurin käsky: ”Tärkein on tämä: ’Kuule, Israel: Herra meidän Jumalamme, on ainoa Herra. Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi ja koko voimallasi. ’Toinen on tämä: ’Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.’ Näitä suurempaa käskyä ei ole.” (Mark.12:29–30)

Rakkauden apostoliksi kutsuttu Johannes kirjoittaa: ”Jos joku sanoo rakastavansa Jumalaa, mutta vihaa veljeään, hän valehtelee. Sillä se, joka ei rakasta veljeään, jonka on nähnyt, ei voi rakastaa Jumalaa, jota ei ole nähnyt.” (1. Joh.4:20)

”Hoivatkaa sen tähden toinen toistanne...”

SALME ELO
puheenjohtaja

Musiikkimatinea

Oulun Aurinkokodissa 21.2.2016

Valkonauhasisaret kattavat kahvipöytä.

Musiikista vastasivat: piano Tiina Hyväri, mezzosopraano Anna Saaritsa ja sopraano Jenni Hietala.

Vuosi sitten koettiin helmikuinen hyväntekeväisyystapahtuma niin onnistuneeksi, että sille toivottiin jatkoa. Niinpä vuoden 2016 toimintasuunnitelmaan oli mukava ja helppo lisätä musiikkimatinea. Meillä on osaavia ja aktiivisia tekijöitä ja hyviä verkostoja.

Yhdessä suunnittelemalla ja tehtävien jakamisella koet-

tiin iloa jo etukäteen. Hyvän tekeminen toiselle palkitsee moninkertaisesti siihen käytetyn työn ja vaivan. On totta, että antamalla saa.

Oulun Valkonauha ry:n puheenjohtaja **Maritta Pietilä-Holopainen** avasi musiikkimatinean kertomalla liiton ja yhdistyksen toiminnasta. Saatu tuotto lahjoitettiin Oulun Tuomioseurakunnan dia-

koniatyön kautta jaettavaksi lapsiperheille. Diakonissa **Kirsi Karppinen** kertoi diakoniatyöstä ja lahjoituksen käyttösuunnitelmasta.

Oulun Ammattikorkeakoulun laulumusiikin yliopettaja, **Airi Tokola**, oli koonnut opiskelijoidensa **Jenni Hietalan**, **Anna Saaritsan** ja **Tiina Hyväriin** kanssa monipuolisen musiikkiohjelman. Musiikki siivitti kuulijat jokaisen omaan mielikuva- ja tunne maailmaansa. Aplodien ja kiitosten runsaudesta päätellen musiikki kosketti kuulijoita.

Lopuksi valkonauhasisaret tarjosivat kakkukahvit. Kiireetön tunnelma kertoi viihtymisestä. Puheen sorina jatkui vielä pitkään arpajaisten jälkeenkin.

ARJA LAIHO

Oulun Valkonauha ry

Helsingin Valkonauhan terveisiä

Helsingin Valkonauha – Vita Bandet i Helsingfors ry kutsui jäsentilaisuudessaan 12.4. entisen puheenjohtajansa **Pirkko Laakson** yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi. Pirkko Laakso on tuttu kaikille, jotka ovat olleet mukana liiton joulujuhlissa. Hän on meidän yhteisesti arvostama joulusaarnan pitäjä. Monet sanovat jo syksyllä odottavansa juhlaa ja sen päättävää puhetta, josta on aina riittänyt ajateltavaa pitkäksi aikaa.

Pirkko on myös ahkera kutoja, jonka taitavissa käsissä on valmistunut satoja nuttuja ja töppösiä vauvoille niin Etiopian synnytyssairaalaan kuin kotoisen Kätilöopistomme keskososastolle. Myös Sortavalan lasten- ja nuorisokoteihin on riittänyt sukkaa, kintaita, pipoja ja kaulaliinoja ja viime aikoina sukkaa kotimaamme vanhustentalojen mummujen ja ukkien jalkoja lämmittämään.

Pirkko on syvälinen ja laajasti sivistynyt puhuja ja ajattelija. Hänen elämäntiensä ei ole ollut kuitenkaan mitään ”leikin tekoa”. Pirkko syntyi 1936, joten myös syntymäpäivärintamalla täyttyy tänä vuonna täydet kymmenet. Pirkon lapsuutta varjostivat monet huolet eikä vähäisimpänä sota ja Helsinkiä moularoineet suurpommitukset, joita pakoon Pirkko lähetettiin Ruotsiin sotalapiseksi. Onnekseen Pirkko pääsi hyvään kotiin, jossa oli paljon kirjoja ja rakastavia ihmisiä. Aikanaan Pirkko palasi kotiin, jossa odottivat uudet haasteet eikä pienimpänä se, että äidinkieli oli ehtinyt kadota tyystin.

Pirkkoa kuunnellessa ymmärtää toteutuneen ajatuksen, että on saatu ”voitto kotiin” kun Pirkko palasi takaisin Suomeen

PIRKO LAAKSO

Pirkko Laakso on odotettu joulukahvivieras Liisankadun Kotipesässä.

ja aikanaan liittyi Valkonauhaan, jossa hän on kantanut monenlaista vastuuta rikkautta järjestötyötä, ei vain Helsingissä vaan koko maassa muun muassa pitämiensä seminaarien kautta.

Lähetämme sydänlämpöiset onnitte-
lut Pirkolle!

*Helsingin
Valkonauhan väki
toivottaa kaikille
lämmintä ja
aurinkoista
kesää!*

Valkonauhasisaret leipoivat kahvipöydän antimet itse ja keräsivät lahjoituksina myös arpapöydän voitot. Lahjoitettavaa kertyi yli 1000 euroa!

Terveisiä Turun Valkonauhasta

Aloitin puheenjohtajan tehtävänä Turun Valkonauhassa kulu-
van vuoden maaliskuun alussa.

Olen syntynyt Tampereelta ja muuttanut Turkuun v. 1974. Minulla on takanani pitkä, yli 40 vuotta kestänyt ura seurakunnan diakoniatyöntekijänä. Minulla on ollut reilu 25 vuotta uusperhe. Meillä on yhteensä kuusi lasta ja neljä lastenlasta, lisäksi odotettavissa oleva uusi tulokas toukokuun puolivälissä. Olemme olleet mieheni kanssa perustamassa Suomen Uusperheiden Liittoa yli 20 vuotta sitten. Mieheni on toiminut liiton toiminnanjohtajana 16 vuotta, mistä työstä hän jää eläkkeelle ensi kesänä.

Valmistuin ja minut vihittiin diakonissaksi Porissa helmikuussa 1973. Työhön koken saaneeni selkeän kutsun Jumalalta. Työssäni olen halunnut toimia pienen ihmisen puolella, häntä kuunnellen ja ehkä jotakin apua elämäänsä tuoden. Periaatteenani on ollut ihmisen kunnioittaminen ja hänen asiansa hoitaminen niin hyvin kuin mahdollista. Alkuosan työstäni toimin kahden seurakunnan yhteisenä työntekijänä paikallisseurakunnassa. Silloin 70-luvulla diakoniatyössä (seurakuntasisaret) tehtiin pääosin kotikäyntejä. Ihmisten terveydelliset ongelmat, asumiseen ja

yksinäisyyteen liittyvät kysymykset olivat pääasiallisina syinä kääntymään diakoniatyöntekijän puoleen. Paljon oli myös kerhoja, piirejä ja tapahtumia seurakunnassa.

Seuraavat 20 vuotta toimin seurakuntayhtymän diakonikeskuksen diakoniatyöntekijänä. Työalueeseeni kuului monia eri työaloja, asunnottomien alkoholistien parista vammaistyöhön asti. Viimeiset vuodet siellä tein pelkästään vammais- ja näkövammaistyötä. Työni käsitti yhteistyötä eri vammaisjärjestöjen välillä. Seurakuntien vammaistyöryhmään kuului edustajat yli kahdestakymmenestä vammaisjärjestöstä.

Tein viimeiset kymmenen työvuottani (ja noin vuoden ajan sijaisena vielä eläköitymiseni jälkeen) ja palasin ikään kuin juurilleni eli takaisin paikallisseurakunnan diakoniatyöhön.

Työ oli muuttunut 90-luvun lama-ajan jälkeen hyvin paljon. Nykyään ihmiset kääntyvät diakoniatyön puoleen taloudellisten ongelmiensa kanssa. Diakoniatyön asiakkaiksi tullaan huomattavasti nuorempina nykyisin. Tosin ihan viime vuosina on eläkeläisten osuus kasvanut taloudellisen tuen hakijoina.

Tulin mukaan Turun Valkonauhan toimintaan **Marja Kariluodon** aloitteesta. **Irjan**

soitto keväällä 2015 osui oikeaan kohtaan. Olin pohtimassa jonkin uuden asian aloittamista eläköidyttyäni. Valkonauhassa kiehtoi sen vankka historiallinen merkitys ja arvostetun opettajani **Anja Aal-
lon** antama esimerkki.

Olen nyt vuoden ajan seurannut liiton ja yhdistyksen tekemää työtä. Yhdistyksessä on helppo toimia, sillä liiton ja Irjan antama tuki on ollut merkittävä. Liitto on luonut selkeät rakenteet, joiden pohjalta yhdistysten on hyvä toteuttaa tehtävänsä. Iloitsen myös paljon niistä innostuneista naisista, jotka ovat Turussa tulleet mukaan toimintaan. Turun yhdistys oli aikeissa lopettaa vuosi sitten. Nyt minulla on uusi ja erittäin innostunut 4 + 4 jäsentä käsittävä hallitus, jolla on mielettömästi energiaa toteuttaa suunnittelemaansa toimintaa. Uuden hallituksen ensimmäinen kokous pidettiin 7.3.2016. Varapuheenjohtajaksi valittiin **Marja Ekblom**, sihteeriksi **Päivi Pennanen**, rahastonhoitajaksi **Elisa Jyllikoski** ja tiedottajaksi **Minna Saunders**. Olemme päättäneet vuokrata ulos yhdistyksen omistaman huoneiston ja olemme päät-

täneet muuttaa Lounatuulet yhteisötaloon 1.6.16 alkaen. Yhteisötalo mahdollistaa paremman verkostotyön eri yhdistysten välillä, sillä nyt remontoitavaan taloon on tulossa useita eri järjestöjä. Yhteisötalo sijaitsee lähellä Turun rautatieasemaa, Läntinen Pitkätie 33.

Turun yhdistys on palannut juurilleen eli rautatieaseman läheisyyteen. Turun yhdistyksen ensimmäiset tilat 120 vuotta sitten olivat lähellä rautatieasemaa.

Iloitsen siitä, että Turun Valkonauha on aikaisemman toiminnan hiipumisesta huolimatta saanut säilyä. Olen kiitollinen, että edelliset toimijat jaksivat säilyttää yhdistyksen ja ovat pitäneet huolta sen omaisuudesta. Näin uudella hallituksella on toimintaansa varten hyvä pääoma, josta on helppo aloittaa.

Kolmannen sektorin merkitys yhteiskunnassamme tulee kasvamaan yhteiskunnan rakenteiden muuttuessa. Myös kirkon rooli yhteiskunnassamme on muuttunut. Diakoniatyössä palkallisen työn osuus vähenee ja yhä enemmän tarvitaan vapaaehtoisvoimin tehtävää työtä.

Työnäkyni on toimia lähellä ihmistä, auttamassa tavallises-
sa arjessa häntä löytämään elämäänsä paremman suunnan. Valkonauhan työn näen tärkeänä toimijana rakentamassa riittävää turvaverkkoa heikon ihmisen tueksi.

PIRKKO LARKELA
Turun Valkonauha ry:n
puheenjohtaja

MITEN JA MISTÄ PÄIHDEKUNTOUTUJA LÖYTÄÄ UUDEN MIELEN ELÄMÄÄNSÄ? Päihdetyön ammatillinen kesäpäivä 14.6.2016 Rautalampi

Hei, hyvä valkonauhainen ja muuten vain joukkoon laskemamme! Tervetuloa jakamaan kokemuksia, verkostoitumaan ja nauttimaan taiteen teosta ja kauniista ympäristöstä! Päivän tavoitteena on oppia uusi toiminnallinen työväline ja jakaa kokemuksia siitä, miten kuntoutujat ovat löytäneet mielen elämäänsä.

Päivän aikana työskentelemme taiteilija **Anna Wilrosen** kollaasityöpajassa kokemuksia jakaen.
<http://annawildrose.nettisivu.org>

Jäsenhintana: Yksi tarina siitä miten oma tai työtoverin kuntoutuja on löytänyt päihteen tilalle mielekästä elämää
Hinta ei-jäsenille: 20 euroa + yksi tarina siitä, miten oma tai työkaverin kuntoutuja on löytänyt päihteen tilalle mielekästä elämää (maksu Kuopion Valkonauha ry:n tilille FI94 8000 1970 8494 37)

Mukaan mahtuu 20 päihdeasioitujen parissa työskentelevää. Ilmoittautumiset 8.6.16 mennessä osoitteeseen kuopionvalkonauha@gmail.com

Lämpimän ja kesää odottavien terveisin!

Kuopion Valkonauhan väki

OHJELMA 14.6.

Lähtö klo 10.00 Kuopion kaupungintalon takaa kimpakyydeillä Rautalammille.

Salaattilounas

Työskentelyä Anna Wilrosen kollaasityöpajassa

Paluu Kuopioon noin klo 16

”Mikä Mariana katolla, se vappuna vaolla”

Sananparsi oli tuttu Selma-kodin vanhuksille ja Lappeenrannan Valkonauhalaishallukselle. Mietimme, miten Maria oli rohkea nainen, joka oli valmis synnyttämään Jumalan pojan, vaikka tiesi, että hänet olisi voitu kivittääkin aviottomana odottajana.

Itse odotin esikoistani, kun sain kirkkohistoriaa Helsingin teologisessa tiedekunnassa pääaineenani lukevana graduuni aiheeksi ”Suomen Valkonauhaliitto – siveellisyys- ja raittiustyötä 1896–1970”. Esikoiseni ehti syntyneen ennen graduani. Mieheni toikin poikani imetettäväksi mielenkiintoisia Valkonauhan arkistojen ja tutkiessani Valtionarkistoon. Myös historianopettajaksi lukeneena ahmin Valkonauhan vanhoja pöytäkirjoja, lehtiä ja raittiutus- ja siveellisyysopetusvihkosia. Valkonauhanaiset olivat ja ovat rohkeita, edellä kulkijoita ja tukijanaisia. Naisia, jotka auttoivat maaseudulta pääkaupunkiseudulle muuttaneita nuoria tyttöjä, jotka ajautuivat prostituoiduiksi. Valkonauha järjesti heille terveystarkastuksia.

Liike oli entuudestaan minulle tunnetton. Ja yllätykseni olikin melkoinen, kun ensimmäisessä työpäiväni Taipalsaarella oli sijaiskanslisti **Räikkösen Salme**, joka kuului Lappeenrannan Valkonauhayhdistykseen.

Polkuni kulki lapsuudenmaisemiini Sammonlahden seurakuntaan kappalaiseksi. Pari vuotta sitten keskuserikisterimme kanslisti

soitti, että häneltä puuttuu puhuja Valkonauhan hartaushetkestä ja kysyi, voisinko mennä sinne. Hän hämmästyi, kun kuuli, että olen opiskeluaikoinani tutkinut Valkonauhaliiton historiaa. Ilokseni pystyin parin tunnin varoitusajalla sinne lähtemään. Mikään ei tapahdu sattumalta.

Arvostan valkonauhalaista, jotka virkistävät vanhusten arkea tilaisuuksillaan. Arvostan vapaaehtoistyötä, jossa voitte toimia Kristuksen käsinä.

Kerroin Marianpäivänviikon tilaisuudessa (8.3.2016) myös toisesta Raamatun rohkeasta naisesta, jota itse esitin Lappeenrannan Via Crucis -tapahtumassa pitkänäperjantaina – nimittäin Pontius Pilatuksen vaimosta Glaudiasta.

Hätäntyneenä hän etsi miehensä ja varoitti koskemasta pyhään mieheen Jeesukseen. Pilatus pesi kätensä ja sanoi olevansa viaton tämän miehen vereen, muttei voinut estää kiihottunutta kansaa ristinnaulitsemasta Jeesusta. Historiaa ei voi kirjoittaa uudestaan ja tiedämme, että taustalla oli myös Jumalan pelastussuunnitelma antaa poikansa kuolla puolestamme. Silti Glaudia oli rohkea nainen. Jokainen meistä on omalla paikallaan korvaamaton, arjen sankari.

Siunausta valkonauhalaishallukselle,

T. MAARIT HIRVI,
Sammonlahden seurakunnan kappalainen ja Naisteologit ry:n sihteeri

Aidin syli on
kukkamekko,
pala kesäistä niittyä
lapsen
leikkiä ja iloita.

Äidin syli on
kehtolaulu,
keinun liikahdus
ennen
unen tuloa.

Eilen vasta
ripustin vauvanvaippoja narulle,
niistin nenäsi hiekkalaatikolla
ja puhaltelin
otsasi kipeää kuhmua.
Tänään
valkoinen lakkisi häikäisee
ja hämmentää mieleni
ja kuin anteeksipyytäen hipaisen
olkapäätäsi.

Pian me vilkutamme toisillemme,
mutta jättäisin sinuun hiukan
äidin tuoksua.

Kevään niityt kukkivat.
Hyväillen kuljetan kättäni
lapsen lämpimällä tukalla
kuin kaikkien niiden päivien tueksi,
joihin käsivarteni ei riitä.

Valossa väreilee kivun aavistus –
kevään niitty
on pian kuljettu.
Jää vain tukan muisto
kämmentäni vasten.

Runot kirjasta:
Inkeri Karvonen: Valon portaat
Gummerus Kirjapaino Oy
Jyväskylä 1991

Sama äitiys – muuttuva hoiva?

SIIRIN 14-VUOTIAANA TEKEMÄ PIIRROS ÄITIYDESTÄ

Monien tutkimusten mukaan äiti on perhe-elämän keskeisin hahmo, hoivaja, arjen sankari ja kodin sydän. Äiti on lämpö, syli, pullantuoksu. Hyvä äiti on empaattinen, rakastava, ymmärtävä, asettaa lapsen tarpeet omien tarpeiden edelle, hoivaa, hellii, rakastaa, kuuntelee. Huonosta äidistä on olemassa omat mielikuvansa ja kulttuuriset kertomuksensa. Huono äiti laiminlyö lastaan, on itsekäs, panee uran perheen edelle. Äitiys määrittyykin helposti moraalisesti hyvä-paha – akselilla. Poikkeaminen ihanteellisesta äitiydestä pakottaa naiset miettimään moraalisesti omaa äitinä toimimistaan. Seurauksena äidit suorittavat äitiyttään, vertaavat itseään toi-

siin äiteihin, kokevat syyllisyyttä, huonoa omatuntoa, häpeää tai riittämättömyyttä äiteinä. Äiti kysyy: olenko minä vahingoksi lapselleni, teenkö minä väärin lastani kohtaan. Erityisesti ensimmäistä kertaa äidiksi tulevat naiset vertaavat omaa äitiyttään ihanteelliseen äitiyteen.

Näin arjen erilaisten äitimisen tapojen ja huolenpidon kirjo jää helposti yksiuotteistavan ihanneäitiyden varjoon, jolloin äitien kokemat huolet ja murheet tässä jäävät vaietuiksi. Samalla kulttuurinen ideaali asettaa äiti-lapsisuhteen ja äitinä toimimisen haasteet pitkälti yksittäisen äidin psykologisten ominaisuuksien pulmiksi ja jättää tunnistamatta lasten, perhetilanteiden tai yhteiskunnan insti-

tuutioiden, ideologioiden ja rakenteiden merkitykset äitinä toimimiseen. Äitiyden ihanne myös on melko muuttumaton, vaikka maailma ympärillämme muuttuu. On myös väitetty, että kasvava asiantuntijatiedon määrä tuottaa entistä tiukempia kriteereitä hyvälle äitiydelle. Toisaalta tutkimus tuottaa myös tietoa perhetilanteiden erilaisuuksista, lasten välisistä eroista tai äitien arjen vaihtelevuudesta.

Sytä äitiyden ihanteen samana pysymiselle voi etsiä vanhempi-lapsisuhteen omalaatuisuudesta. Vanhemman ja lapsen suhde ei perustu tasavertaisuuteen ja vastavuoroisuuteen kuten muut aikamme ihmissuhteet. Vanhempi-lapsisuhteen keskeinen kysymys koskee vastuuta: miten vanhempi kohtelee itsestään riippuvaisista toista, lasta. Tämä tekee lapsen ja vanhemman suhteen erityiseksi. Voidaan tietysti ajatella, että vastuu toisesta ja riippuvuus liittyvät kaikkiin ihmisten välisiin suhteisiin ja ihmisenä olemiseen suhteissa elävänä, moraalisen olentona. Kuitenkin äitiyden kohdalla tähän moraaliseen pohdintaan kytkeytyy puolia, jotka tekevät ymmärrettäviksi moraalisten pohdintojen polttavuuden.

Ensiksi juuri äidin ajatellaan olevan se, joka ensisijaisesti on vastuussa lapsensa hyvinvoinnista. Tätä asiaa ei kiistä sekään, että isä nykyisin ymmärretään enenevästi äidin kaltaisena, vastuullisena vanhempana ja että isät yhä useammin myös ovat äidin kanssa tasaveroisia huolenpitäjiä monissa perheissä. Isän hoiva ei tällaisenaan korvaa äidin hoivaa kuin poikkeustapauksessa. Myöskään muiden kuin isän hoiva, jota antavat esimerkiksi ammattilaiset, isovanhemmat, muut sukulaiset, sisarukset tai ystävät, ei helposti horjuta äi-

tiyden ensisijaisuutta. Toiseksi äitiyden pitää olla omistautuvaa. Tämä tarkoittaa sitä, että äidin pitää väsymättä, aikaansa ja energiaansa säästämättä toimia lapsensa parhaaksi. Samanlaista vaadetta ei kohdistu isään, joka voi kyllä omassa sitoutumisessaan tulla äidille kumppaniksi vanhemmuuteen, mutta se ei poista äidin vastuuta. Tällainen kulttuuristen odotusten ja käsitysten summa virittää äitiyteen erityisen moraalisen latauksen.

Tästä syystä nykyäidit tasapainoilevatkin ristiriitaisten odotusten välillä: omistautuvan äitiyden, vanhemmuuden tasa-arvoisen jakamisen ja äitiyden työhön yhdistävän modernin naisen mallitarinoiden ristipaineessa. Yksi keskeinen jännite onkin äitiyden ja työssäkäynnin yhteensovittaminen. Suomessa 7–17-vuotiaiden lasten äideistä miltei 90 % on työssä, 3–6-vuotiaiden lasten äideistäkin noin 80 %. Moni äiti tekee työtä myös epätyypillisinä työaikoina aikaisina aamuina, iltaisin, öisin tai viikonloppuisin. Työelämä on myös viime vuosina muuttunut epävarmemmaksi, kiireisemmäksi, ja työn ja muun elämän välinen raja on liudentunut. Samalla perhe ja lapset vaativat aikaa, sitoutumista ja omien tarpeiden ja halujen lykkäämistä.

Ehkä osaksi työn vaativuuden lisääntymisestä ja osaksi hyvän äitiyden ihanteesta johtuen 2000-luvusta onkin sanottu tulleen kotiäitikulttuurin aikakausi Suomessa, koska perheillä – käytännössä äideillä – on mahdollisuus hoitaa alle kolmevuotiaita lapsiaan kotona ja saada siitä pieni rahallinen korvaus. Vuonna 2012 äideistä 88 % käytti kotihoidon tukea ainakin jonkin aikaa. Tilastokeskuksen vuoden 2013 tilastosta näkee, että alle puolet 1–2-vuo-

tiaiden lasten äideistä on työelämässä. Samalla kun kotihoidontukijärjestelmän mahdollistamasta hoitovapaasta on tullut naisille uusi hyvän äitiyden kriteeri, muodostaa tämä perhepoliittinen etuus uhan naisten työuralle erityisesti silloin, kun aiempaa työtä, vakituista työsuhdetta tai korkeaa koulutusta ei ole. Toisaalta kaikilla naisilla, esimerkiksi yksinhuoltaja-äideillä, ei välttämättä ole mahdollisuutta valita hoitovapaata. Samalla se on yksi oleellinen ja ajankohtainen aihe keskusteluissa tasa-arvoisesta vanhemmuuden ja kamamisesta isän ja äidin välillä.

Äidit, isät ja lapset eivät ole samanlaisia, perheet ja elämäntilanteet ovat vaihtelevia. Jo työn ja perheen yhteensovittamisen moninaiset ratkaisut kotiäitiydestä ja -isyydestä työssäkäyviin äiteihin ja isiin luovat tarpeen tarkastella kriittisesti äitiyteen kohdistuvia odotuksia muuttuvassa maailmassa. Myös perhetilanteiden moninaisuus ja kirjo: yhteis- ja yksinhuoltajaperheet, uusperheet, sateenkaari-perheet, maahanmuuttajaperheet, adoptioperheet, isovanhemmus tai vanhempien rinnalla lasten kanssa työtä tekevät ammattilaiset kaikki omalla toiminnallaan haastavat äitiyden samana pysyvää ihannetta ja osoittavat, että hoiva ja huolenpito ovat mahdollisia muuttu-

neessa maailmassa ja vaihtuvissa elämäntilanteissa. Lisäksi lapsen tai lasten kasvu ja kehitys vauvasta täysi-ikäiseksi edellyttää, että myös huolenpidon sisällöt ja tavat muuttuvat lapsen kasvaessa. Äitiys onkin mitä suurimmassa määrin ajallisesti muuttuvaa ja uudistuvaa. Äitiys myös muovautuu yksilöllisesti vuorovaikutuksessa lapseen. Keskeistä kuitenkin on se, että lapsi kokee olevansa rakastettu ja hyväksytty sellaisena kuin on. Lasten kanssa eläminen iloinen ja suruinen voi olla jaettava ja yhteistä – ei vain äitiyteen liitetty oikeus ja vastuu.

EIJA SEVÓN

KT

Kasvatustieteiden laitos,
Jyväskylän yliopisto
eija.sevon@jyu.fi

Kuvassa keskellä minä ja kaksostyttöni Siiri (vas.) ja Helmi, kuvasta puuttuu jo muualla asuva Sohvi

Tämä päivä raittiina – ja päihdeongelmaisten läheisten ryhmien vuoropuhelua

Valkonauhaliitossa on useiden vuosien aikana toiminut keväisin ja syksyisin ammatillisesti ohjatut vertaistukiryhmät päihdeongelmaisille naisille ja päihdeongelmaisten läheisille. Ryhmät ovat kokoontuneet 1,5 tuntia kerrallaan ja kokoontumisia on ollut kymmenen lukukaudessa. Ryhmissä on ollut keskimäärin 6–8 osallistujaa. Ryhmät ovat olleet ns. suljettuja ryhmiä.

Aikaisemmin päihdeongelmaisten naisten ryhmää ohjasi minun pitkäaikainen kollegani perheterapeutti **Rauha Koskiluoma**. Rauhan jäädessä eläkkeelle jatkoin hänen ohjaamaansa ryhmää. Rauha Koskiluoma onkin ollut minun innoittajani ja opettajani vertaistukiryhmien ohjaamisessa. Rauhan monet ajatukset ja sanonnat ryhmätyöskentelystä ovat usein mielestäni ja ovat auttaneet minua ryhmien ohjaamisessa. Rauhan ajatuksista seuraavat sanonnat ovat minun lempisäntöjäni - ”Jokainen ryhmäläinen laittaa oman tarinansa pöydälle, ja ryhmän loputtua jokainen ottaa mukaansa vain oman tarinansa, ohjaajat kantavat kaikkien ryhmäläisten tarinoita”, ”Kun pennin annat, pennin saat, kun

miljoonan annat, miljoonan saat” tai ”Päihdeongelmasta täytyy voida puhua kuin ruisleivästä”.

Vuosien varrella päihdeongelmaisten naisten ryhmän nimi muuttui ”Tämä päivä raittiina – ryhmä rohkeille naisille” muotoon. Nimi kuvastaa mielestäni hyvin ajatusta, että jokainen joka tulee mukaan ryhmään, on tehnyt rohkean päätöksen itsensä kanssa. Ryhmään mukaan tuleminen ei nimittäin ole helppo päätös. Jokainen on joutunut itseksensä toteamaan, että hänellä on hankaluuksia päihdeasioiden kanssa eikä hän enää pärjää yksin.

Esitellessäni ryhmiä käytän sanaa päihdeongelmainen, päihdeongelmaisen läheinen. Suurimmalla osalla ryhmäläisistä on ollut pääpäihteenä alkoholi, joillakin on myös ollut rauhoittavat lääkkeet ja muutamalla huumeiden käyttöä.

Tämä päivä raittiina -ryhmä oli alusta lähtien suunnattu naisille. Ryhmään voi osallistua jokainen nainen, jota oma päihdekäyttäytyminen mietityttää. Mukana on ollut naisia, jotka ovat pohdintojensa alkuvaiheessa ja mukana on ollut naisia, jotka ovat ol-

leet jo vuosia raittiina. Molempien ääripäiden läsnäolo täydentää ryhmätyöskentelyä. Alkuvaiheessa olevat saavat lohtua ja tukea raitistuneiden kertomuksista ja raittiina olevat saavat vahvistusta omalle raittiudelleen kuunnellessaan muiden ajatuksia päihdeidenkäytön vaikutuksista itseensä ja läheiseensä.

Läheisten ryhmään ovat voineet osallistua naiset ja miehet. Muutamassa ryhmässä mukana on ollut päihdeongelmaisen naisen aviomies. Eniten kuitenkin on ryhmiä, joissa on päihdeongelmaisen miehen vaimo. Myös joitakin aikuisia lapsia on ollut mukana.

Tämä päivä raittiina -ryhmäläisten erityispiirteinä ovat, että he ovat häpeissään omasta päihdeidenkäytöstään, tuntevat syyllisyyttä läheisiään kohtaan ja kokevat epäonnistumisen tunteita. He ovat parhaansa mukaan koettaneet salata oman ongelmansa ja joutuneet usein hankaliin tilanteisiin selityksiensä kanssa. Päihdeidenkäyttö on myös tuonut mukanaan unettomuutta ja masennusta. Monet ovat vasta ryhmässä kertoneet ensimmäisen kerran ulkopuoliselle, että heillä on hankaluuksia päihdeiden kanssa.

Läheisten ryhmäläisten erityispiirteinä ovat, että he ovat häpeissään läheisensä päihdeidenkäytöstä ja ajattelevat, että he ovat aiheuttaneet omalla käytöksellään läheisensä päihdeidenkäytön. Samalla he kokevat surua, että ovat menettäneet läheisensä läsnäolon. Moni läheinen kokee myös uupumusta ja riittämättömyyttä koettaessaan järjestää läheiselleen erilaisia hoitovaihtoehtoja ja pitäsään ”kulissia pystyssä”. Usein myös läheiset pohtivat erilaisia syitä sille miksi hänen läheisensä käyttää päihdeitä. Usein oman elämän vaaliminen on jäänyt läheisensä elämän hoitamisen alle.

Jos perheessä on lapsi tai nuori, myös heidän asemansa ja kohtalonsa mietityttää ryhmäläisiä. Usein ryhmäläiset toivovat, että lapset eivät olisi huomanneet, ymmärtäneet vanhempansa ongelmaa. Heitä pelottaa ja hävettää ottaa asia puheeksi perheensä kanssa. Miten kertoa omalle lapselleen läheisensä ongelmasta onkin usein ryhmässä pohdittu aihe.

Yhteistä molempien ryhmien osallistujille on mielestäni se, että he elävät ”hiljaisuuden kulttuurissa”, jossa pätee seuraavat perussäännöt: - älä puhu, älä näe, älä tunne, älä kuule”. Häpeän ja syyllisyyden tunteiden lisäksi ryhmäläiset kokevat usein yksinäisyyttä ja ovat kantaneet vuosia salaisuuksien taakkaa. Lisäksi ominaista on mielestäni se, että he eivät olleet kuulleet

muiden kokemuksia samankaltaisesta tilanteesta.

Ohjatessani ryhmiä huomasin, että molempien ryhmien osallistujilla oli samankaltaisia tunteita, vaikka he olivat eri asemassa toisiinsa nähden. Samalla huomasin, että he eivät olleet kysyneet tai eivät olleet kuulleet muiden päihdeongelmaisten tai läheisten ajatuksia.

Tästä minulle syntyi ajatus, että olisi hyvä saada vuorovaikutusta ryhmäläisten kesken. Halusin antaa ryhmäläisille mahdollisuuden uudenlaisen ymmärryksen herättämiseen.

Pyysin molempia ryhmäläisiä miettimään heitä askarruttavia kysymyksiä liittyen päihdeongelmaan ja läheisenä olemiseen. Kirjasin ylös molempien ryhmäläisten kysymykset, pohdimme kysymyksiä yhdessä molemmissa ryhmissä ja kävimme ryhmäläisten kesken läpi vastaukset.

Läheisten ryhmissä ryhmäläiset kysyivät Tämä päivä raittiina -ryhmäläisiltä päihdeongelman kehityksestä, syistä, miten läheinen voisi auttaa ja mitä hoitomuotoja he ovat kokeilleet.

Tämä päivä raittiina -ryhmäläiset kysyivät läheisten ryhmien osallistujilta olisiko heidän pitänyt kertoa enemmän ongelmastaan, miten heidän ongelmansa rasittaa läheisiään, miksi läheiset eivät uskalla ottaa ongelmaa puheeksi ja

huomaako läheinen merkkejä juomakauden alkamisesta.

Ryhmäläiset kokivat, että vastaukset antoivat heille uudenlaisia ajatuksia heidän tilanteestaan. Tämä päivä raittiina -ryhmäläiset sanoivat olleensa tietoisia siitä, että heidän läheisensä ovat huolissaan heidän juomisestaan, mutta läheisen huolen määrää he eivät aina olleet ymmärtäneet. Läheisten ryhmäläisten mieleen jäi Tämä päivä raittiina -ryhmäläisten vastaus, että läheiset eivät voi vaikuttaa juomisen lopettamiseen ja että läheisten pitää ensisijaisesti huolehtia itsestään.

Tämä päivä raittiina -ryhmäläisten vastauksiin vaikutti suuresti se, että ryhmäläiset ovat kaikki myöntäneet itselleen, että heillä on vaikeuksia päihdeiden kanssa ja he haluavat tehdä asialle jotakin. Tämän takia he ovat myös valmiita näkemään ja ymmärtämään ongelmansa vaikutukset läheisiinsä. Tilanne, jossa päihdeongelmainen ei vielä itse ole valmis muutokseen, on aina vaikeampi läheisen kannalta. Päihdeongelmainen saattaa kieltää ongelmansa, hakee syyllistä ongelmansa itsensä ulkopuolelta ja asettaa omat etunsa läheisensä edelle. Läheisen kannalta juova rakas muuttuu itsekeskeiseksi ja vie-raaksi.

Seuraavaksi muutamia ryhmissä esitettyjä kysymyksiä ja vastauksia: Olen kirjoittanut kysymykset ja vastaukset siinä muodossa kuin ne esitettiin.

Läheisten ryhmäläisten kysymyksiä Tämä Päivä Raittiina -ryhmäläisille ja Tämä päivä raittiina -ryhmäläisten vastaukset kysymyksiin:

1. Kun olet humalassa eikä läheisesi halua keskustella sinun kanssasi tai kokea läheisyyttä sinun kanssasi, miten minun läheisenä pitäisi toimia?

- ehdottoman rehellinen kannattaa olla (kertoa esimerkiksi ettei pidä alkoholin hajusta, humalaisen jutut aina samanlaisia)
- läheisen ei tarvitse alistua uhriksi
- olla vain huomioimatta juova, antaa hänen käpertyä omaan oloonsa
- humalaisen kanssa ei kannata keskustella, kannattaa palata asiaan sitten kun toinen on selvinpäin

2. Miten läheinen voi parhaiten auttaa ja tukea juovaa?

- vastuullisuus suhteessaan toiseen, jos liikaa auttaa suhde vääristyy
- antaa juovan henkilön vastata omasta juomisestaan
- ei tuomitse, koettaa kannustaa raittiuteen
- ei korjaa humalaisen jälkiä
- huutamisesta ei ole apua
- osoittaa läheisyyttä (mutta ei seksiä), kiinnostunut toisesta

3. Onko joku läheisen persoonallisuuspiirre vaikuttanut siihen, että juo?

- ei ole vaikuttanut
- ei ole heidän vikansa
- läheinen saattaa ajatella, että hänen pitäisi olla lämpöisempi, mutta jokainen on vastuussa itsestään
- vastuu juovalle henkilölle, jos läheinen ärsyttää, voi lähteä pois

4. Mitä tapahtuu, jos läheinen päättää lähteä?

- jos aina uhkaa lähteä, huono asia, sitä ei enää usko
- olisi hyvä alkaa puhua lähtemisestä vasta sitten kun toinen on selvinpäin
- ”löysä hirsi”-systeemi ei toimi – tulee kapi-namieli
- juova ajattelee, että hyvä että hän lähti, saan juoda rauhassa

5. Onko juovalle henkilölle haittaa, että läheinen koettaa puhua esim. katkolle menemisestä?

- voi kertoa katkolle menemisestä, jos käyttö on mennyt hallinnasta
- voi informoida mahdollisuuksista, ei käskää
- pakottaminen, kiristäminen ei tuo omaa motivaatiota, tilanne palaa ennalleen hoidon jälkeen
- eroamisella uhkaaminen ei auta

6. Mikä on oikea tapa auttaa?

- ei saa mahdollistaa, auttaa juomisessa (esim. soittamalla työpaikalle ja selittämällä toisen puolesta)
- päihdeongelmaisen on itse otettava vastuu tilanteesta
- kun putki on päällä, juominen päällä, puhuminen ei kannata
- oikeaa tapaa ei ole, uhkailu, nalkuttaminen, pelottelu ei auta
- järjestä oma elämäsi mieluisesti esim. harrastukset, ystävät, läheisten AL-anon ryhmät

7. Miksi halu lopettamiselle ei synny vaikka näkee, että läheiset kärsivät?

- alkoholismi on tunne-elämän häiriö, jossa ei tunne empatiaa muita kohtaan vaan pyörii oman ”napansa” ympärillä
- alkoholilla itsensä hoitaminen on suurta narsismia
- kun on juomisen himo – ei mitkään puheet vaikuta
- juomisen himo on niin voimakas, ettei läheisten kärsimys vaikuta

8. Mitä syitä näette omalle päihdeiden käytölle ja päihdeongelman kehittymiselle?

- salakavalasti ja huomaamatta syntynyt riippuvuus
- alkoholi palvelee stressaavan työviikon nollaajana
- päihdeongelmasta on tullut TABU = koettaa käyttäytyä niin kun ei mitään olisi ja salaa asian esim. aviopuolisoltaan
- ei ole syitä, jos on tullut alkoholistiksi, toisille käy näin, toisille ei

9. Miten selviätte syyllisyyden kanssa kun olette aiheuttaneet läheisille negatiivisia kokemuksia?

- huonosti, harmittaa
- ei voi koskaan antaa itsellensä anteeksi

- juodessaan, ei ajattele sitä asiaa, ei tunnista omaa syyllisyyttään
- ei aiheuta tahallaan hankaluuksia läheisilleen
- omaa syyllisyyttään pitää ratkoa muualla
- syyllisyys kuuluu taudin kuvaan, ja sen hyväksyminen kuuluu toipumiseen
- on tärkeä pyytää anteeksi läheisiltään

10. Miksi juova ihminen pyrkii mitätöimään toisen osapuolen kokemuksia juomisesta?

- ei ole valmis myöntämään itsellensä, että on ongelma
- puolustautuminen on yksi keino selviytyä ongelmansa kanssa
- haluaa suojella läheisiään, ei halua pahoittaa heidän mieltään
- kuvittelee, että "aika parantaa haavat"

11. Onko naisen ja miehen juomatavat erilaisia?

- kyllä varmasti, esimerkiksi pullon piilottaminen on enemmän naisten juttu
- ympäristö suhtautuu naisten juomiseen eri tavalla kuin miesten juomiseen
- naisen fysiikka ei kestä alkoholia samalla tavalla kuin miesten
- mies juo - nainen pelastaa eli miehet eivät varmasti siedä vaimonsa juomista yhtä pitkään kuin nainen sietää miehensä juomista

12. Kuinka kauan kesti, että pystyitte puhumaan läheistenne kanssa ongelmasta ja millaisessa tilanteessa se onnistui?

- ei silloin kun juo, sillä ei myönnä itsellensä ongelmaa
- ei ihan sen jälkeen kun on lopettanut, pitää ensin miettiä omassa päässänsä asiaa
- juominen hävettää niin paljon, ettei pysty heti puhuman siitä, tarvitsee aikaa puolesta vuodesta kahteen vuoteen ennen kuin on valmis puhumaan
- puhuminen vaikeaa, jos ei itse ymmärrä asiaa
- kun on itse ymmärtänyt asian, sitten on helpompi puhua asiasta

13. Mitä teidän mielestänne pitäisi huomioida lapsen/perheen näkökulmasta, jos perheessä käytetään alkoholia?

- tärkeää antaa tietoa läheisille asiasta
- ei pidä pyöriä juovan ihmisen ympärillä
- ei ole kenkään läheisen syy, että toinen juo
- juovan pitää pyytää aidosti anteeksi, anteeksipyyntö saattaa menettää merkityksensä, kärsiä inflaatiota, jos ei asiasta puhuta aidosti

ja rehellisesti, pitää puhua ongelmasta, ei sen "vierestä"

14. Mikä on koskettava kysymys, mikä on ärsyttävä kysymys?

- Ärsyttävä kysymys: Kun juomaputki on päällä, ja juomisesta kysytään "Onko tuo varmasti jo viimeinen kerta",
- Koskettava kysymys: Lapseen liittyvät kysymykset

15. Mitä te haluatte sanoa läheiselle, joka kärsii teidän juomisesta?

- Muista, että sinulla on oma ainutkertainen elämäsi!
- Huolehdi omasta hyvinvoinnistasi!
- Apua löytyy pyytävälle, älä jää yksin ahdistukseesi!

Tämä päivä raittiina -ryhmäläisten kysymyksiä läheisten ryhmäläisille ja läheisten vastaukset kysymyksiin:

1. Toivooko läheinen, että ongelmainen olisi heti alussa kertonut enemmän ongelmastaan omalle läheiselleen?

- tietenkin sillä toivon voivani jotenkin ymmärtää tuota vaivaa
- mitä vaan saan tietää ongelmasta, auttaa
- puhuminen auttaa molempia, rehellisyys auttaa, salailu sairastuttaa
- olisi tärkeä kertoa aika alussa, ettei ehdi tulla suuret pettymykset

2. Rasittaako omasta päihdeongelmasta kertominen läheistä?

- rasittaa, jos ei ole "sinut" ongelmansa kanssa
- ei rasita jos alkaa haluta lopettamista/hoittoon lähtöä/apua lopettamiseen
- kyllä rasittaa jos puolustelee omaa juomistaan tai "selittää" miksi käyttää päihteitä
- en usko, että se rasittaa enemmän kuin sen kertomatta jättäminen/puhumattomuus

3. Huomaako läheinen, että omalla puolisolla on ongelmia päihteiden kanssa?

- kyllä, tosin häpeä ja pelko ovat niin voimakkaina, että ei halua nähdä ongelmaa

- kyllä, alkuvaiheessa ei kuitenkaan halua nähdä sitä

4. Miksi läheiset eivät ota läheisensä päihdeongelmaa puheeksi?

- pelkään, että päihdeongelmainen ahdistuu/ suuttuu asiasta puhumisesta ja juo ahdistukseen
- olen aina yrittänyt puhua kun löytyy sopiva tilanne, jolloin hän on selvinpäin
- pelkään riitoja, häpeän että perheessä on tällainen tilanne
- juova läheinen voi myös kieltää/kiistää, että hänellä on tällainen tilanne
- vaikea asia
- olen ottanut asian puheeksi monta kertaa, ei ole auttanut

5. Minkälaisia tunteita oman läheisensä juominen herättää?

- huolta, pelkoa, huonommuutta, häpeää, voimatonta raivoa, masennusta, vihaa, surua
- myötätuntoa ja rakkautta
- pelkoa, milloin taas juominen alkaa, mitä kaikkea voi tapahtua
- omiin ihmissuhteisiin se on vaikuttanut niin, etten ole jaksanut pitää yhteyttä niin paljon kuin ennen ja toivon, ettei meille tulisi vieraita käymään
- avuttomuutta

6. Miten läheisen juominen vaikuttaa lasten/nuorten arkeen?

- pelkoa ja häpeää, ilottomuutta, epävarmuutta
- en halua enkä uskalla edes ajatella, mitä kaikkea se lapsiin vaikuttaakaan.
- lapset häpeävät tilannetta
- pelkoa, milloin tavallinen arki taas muuttuu juomiskaudeksi
- lapsi/nuori ei kehtaa tuoda kaveriaan kotiin
- kaikkien elämä pyörii juomisen ympärillä - toisen vanhemman uupuminen
- juovan vanhemman kännissä to-kaisemat ilkeydet itsestä ja muista perheenjäsenistä satuttavat

7. Minkälaisia reaktioita läheisen juominen jättää lapsen/nuoren käyttäytymiseen?

- turvattomuus, ei luota, että elämä kantaa
- vaikeus löytää oma ääni, antaa muiden miellyttää
- huono itseluottamus, vaikeus rakastaa itseään
- ankaruus itseään kohtaan, uupuminen suorittamiseen

8. Miksi/ mistä läheisellä tulee syyllinen olo, kun oma läheinen juo?

- lapsi saattaa ajatella, että hän on niin huono/vääränlainen lapsi
- ajatus, että jotenkin oma toiminta/persoona on vaikuttanut juomisen aloittamiseen
- riittämättömyyden tunne alkoholin/päihteiden rinnalla
- tunne, että ei riitä ja läheinen juo sen takia
- tunne, että on tehnyt jotakin väärin
- tunne, ettei ole osannut auttaa päihdeongelmaista pahassa olossaan
- usein ajatus, että mitä tein taas väärin kun toinen alkoi juomaan

9. Huomaako läheinen merkit, merkkejä, jotka ennakoivat oman läheisensä juomaputkea, juomista?

- kyllä, yleensä oppii tunnistamaan merkit hyvin
- voi arvata/pelätä, jos sattuu jotakin poikkeavaa tai voimakasta stressiä aiheuttava asia
- läheinen muuttuu kireäksi, joka yleensä ennakoii juomista
- läheinen hakee syitä riitaan, jotta voi lähteä juomaan

MISAN ZILLIACUS
Kirjoittaja on
sosiaalityöntekijä
psykoterapeutti
(VET),
työnohjaaja

Luota, puhu, tunne

Kun puhutaan ehkäisevästä päihdetyöstä, syntyy monesti mielikuva koulussa pidettävistä perinteisistä ”valistustunneista”, joissa keskitytään pääasiassa päihteiden haittoihin ja siihen, miksi päihteitä ei kannata käyttää. Totta toki on, että nuorena päihteiden käyttö on erityisen suuri riski, ja siksi se on hyvä tuoda esille. Itse olen pitänyt ehkäisevän työn tunteja peruskouluissa ja toisella asteella nyt yli viisi vuotta. Yksi teema nousee toistuvasti esiin, josta moni oppilas jää juttelemaan kahden kesken kouluttajan kanssa tunnin jälkeen. Tämä on läheisen päihteidenkäyttö. Otamme läheisen myötäriippuvuuden tunneillamme erikseen esille, joten tämä

on varmasti eräs syy sille, miksi tämä teema nousee toistuvasti esiin nuorten kanssa keskustellessa.

Viimeisimmässä Kouluterveyskyselyssä (THL) ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 16 % vastasi, että ”läheisen alkoholin käyttö on aiheuttanut ongelmia”. Poikien osalta luku oli 10 %, kun taas tyttöjen osuus oli paljon suurempi, nimittäin lähes joka neljäs eli 23 %. Lukiolaisten osalta lukema oli 12 % ja peruskoulun 8.–9. luokkalaisten osalta 11 %. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jokaisessa luokassa on lapsi, jolle läheisen alkoholin käyttö on aiheuttanut ongelmia. Väittäisinpä, että suuri osa näistä op-

pilaista saattaa jäädä usein meiltä aikuisilta huomaamatta.

Mielestäni aina kun puhutaan ehkäisevästä päihdetyöstä, tämä näkökulma pitäisi ottaa huomioon. Kirjoittamaton sääntö lasten kohdalla, jotka kärsivät läheisen päihteidenkäytöstä on: ”Älä puhu, älä luota, älä tunne”. Tämä pitäisi saada murrettua niin, että vanhempien päihteiden käytöstä saa ja voi puhua. Ikävä kyllä olen liian usein saanut kuulla nuorelta, että hän on asiasta jo puhunut esimerkiksi opettajan tai kuraattorin kanssa, mutta ei kokenut saavansa apua tai koki, ettei auttaja ymmärtänyt häntä. Olisi varmaan hyvä miettiä, onko oppilaitosten henkilökunnalla tarpeeksi ymmärrystä riippuvuussairaudesta ja vaikutuksesta läheisiin. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, etteivät vain alkoholien lapset ole kärsijöitä. Meiltä löytyy myös paljon riskikäyttäjiä ja ”kohtuukäyttäjiä”, joiden alkoholin käyttö saattaa aiheuttaa harmia ja huolta. Alkoholien lisäksi myös muut päihteet ja riippuvuudet perheissä haittaavat monen lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä.

Jokainen aikuinen voi tehdä ehkäisevää työtä esimerkiksi avaamalla silmänsä asian suhteen ja puuttumalla tilanteisiin, joita lähipiirissään näkee. Olen onnekseni saanut monta kertaa kuulla nuoren vastaavan kysymykseen, onko hän voinut puhua asiasta jonkun aikuisen kanssa, että kyllä on, esimerkiksi kaverin vanhempien tai poika- tai tyttöystävän vanhempien kanssa. Toisaalta monesti vastauksena on myös ollut, että nuori ei ole puhunut kenenkään kanssa. Asioista ei voi vanhempien kanssa puhua, koska se on kotona vaiettu aihe,

josta ei puhuta. Jos on kasvanut vaikean kulttuurissa, jossa esimerkiksi alkoholin käytöstä ei puhuta, ei sen aiheuttamien ongelmien puheeksi ottaminen ole helppoa kodin ulkopuolel-lakaan. Ei tarvitse olla ammattilainen, jotta voi ottaa asian puheeksi. Monesti nuoret kaipaavat turvallista aikuis-ta kelle puhua, kuuntelijana meistä voi toimia jokainen. Keskustelun aloitus voi kuitenkin olla aikuisen tehtävä.

Välitetään lapsistamme, ja puhutaan avoimesti aiheesta. Riippuvuussairaus ei ole kenenkään syy – ei varsinkaan lasten. Riippuvuuteen sairastuneen läheinen, sekä lapsi että aikuinen, tarvitsee usein apua, vaikka ei aina osaisikaan sitä pyytää.

Keväisin terveisin

SARA PERTTUNEN
Ehkäisevän työn
päällikkö
Selvää-ohjelma
Myllyhoito-
yhdistys ry

Selvää-ohjelma on Myllyhoitoyhdistys ry:n RAY-avusteinen ehkäisevän työn ohjelma. Ohjelman toimintatapa on tuntien pitäminen peruskouluissa ja toisella asteella. Keskeiset teemat tunnilla ovat riippuvuusilmiö sekä riippuvuuden vaikutus läheisiin. Myllyhoitoyhdistys tarjoaa myös hoitopalveluita päihde- ja rahapeli-riippuvuuteen Helsingissä, Lahdessa ja Tampereella.

Työjuhdata voimanaiseksi

Etiopialaisnaisten pitkä marssi kohti tasa-arvoa

Etiopialaisen naisen elämä on varsinkin maaseudulla usein erittäin raskasta. Suurin osa lähes sadan miljoonan kansasta, noin 85 prosenttia, asuu maaseudulla, joten naiseus merkitsee useimmille raatamista. Kaikki kodin ja lasten hoitoon liittyvät asiat kuuluvat itsestään selvästi naisille veden ja polttopuiden noutamisesta lähtien. Peltotöistä mies hoitaa useimmiten osuutensa.

Maassa on sellainen sanonta, että mies ei tarvitse aasia, jos hänellä on vaimo. Aasit ovat Etiopiassa naisten lailla varsinaisia työjuhtia.

Lain suomasta tasa-arvosta huolimatta naisia ei pidetä miesten veroisina. Iki-

vanha kulttuuri muuttuu hitaasti, mutta kaupungeissa naisen asema on parempi ja vapaampi. Jopa sellainen on mahdollista, että mies hoitaa kodin asioita kun vaimo opiskelee tai käy töissä.

Koulutusta hygieniasta raha-asioihin

Suomen Lähetysseura työskentelee naisten aseman parantamiseksi monella rintamalla eri puolilla maailmaa. Etiopiasa työtä on tehty jo vuodesta 1968 alkaen.

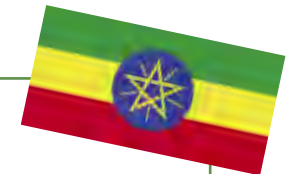
Lähetysseura on tukenut kumppanikirkon naistyötä monin tavoin. Naisia on opetettu lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan, valmistamaan terveellistä ruokaa, hoitamaan lapsiaan ja eläimiään hy-

Etiopialaisnaiset ovat löytäneet yhteishengen voiman naisten ryhmissä. Kehtään ei enää jätetä yksin kantamaan murheitaan. Kun yksi sairastuu, toiset vievät ruokaa sairastuneen perheelle ja järjestävät potilaan tarvittaessa lääkäriin. Naisten vahvistuminen muuttaa miesvaltaista kulttuuria pikku hiljaa.

vin, rakentamaan vessoja ja komposteja. Terveys- ja hygieniakoulutuksen myötä perheiden hyvinvointi on kasvanut ja sairaudet ovat vähentyneet. Lukemattomissa hankkeissa naisia on opetettu huolehtimaan raha-asioistaan, säästämään ja hankkimaan lisätuloja.

Rabia Huseinin ryhmässä opetetaan äitejä valmistamaan lapsilleen terveellistä ruokaa.

SITKEITÄ PERINTEITÄ

ETIOPIAN hallitus on sitoutunut hävittämään maasta lapsiavioliitot ja tyttöjen sukupuolielinten silpomisen vuoteen 2025 mennessä. Molemmat perinteet ovat laittomia.

Etiopiassa on jo vuosien ajan työskennelty tuhoavien perinteiden kitkemiseksi ja ne ovatkin vähentyneet. Unicefin tilastojen mukaan etiopialais-tytöistä kuitenkin 41 prosenttia avioituu yhä alle 18-vuotiaana ja heistä 16 prosenttia alle 15-vuotiaana. Neitsytyttärestä perhe saa rahaa ja lapsimorsianten on uskottu tuovan miehen sukuun paljon lapsia ja ilmaista työvoimaa.

Etiopialaisnaisista silvottuja on noin 74 prosenttia. Perinteen yleisyys vaihtelee suuresti eri alueiden välillä ja sitä esiintyy sekä muslimien että kristittyjen keskuudessa. Vähiten silpomista esiintyy kaupungeissa nuorissa ikäluokissa.

Perinteitä ylläpitävät köyhyys ja tietämättömyys. Lapsiavioliitoista ja silpomisesta seuraa tytöille usein elämänpituisia kärsimyksiä, sillä liian varhainen raskaus ja synnytys vaurioittavat kehoa ja johtavat pahimmillaan kuolemaan.

”Naisten ryhmässä olen oppinut säästämään ja lainaamaan rahaa”, sanoo kahden lapsen äiti Taye Segede. Ryhmän tilille on kertynyt lainakoroista 720 birriä (noin 30 euroa) parissa vuodessa.

Vuosikymmeniä nais-työtä Länsi-Etiopiassa Metussa tehnyt **Regina Hantikainen** kertoo, että seurakuntien sadat tyttökerhot ovat mullistaneet tuhansien tyttöjen elämän.

Toiminta alkoi 2007. Tyttöjen sukupuolielinten silpominen (ns. ympärileikkaus) on vähentynyt ja tytöt ovat vahvistuneet puolustamaan ja suojelemaan itseään seksuaaliselta väkivallalta. Tyttötyön sisältönä on laaja-alainen opetus naiseksi kasvamisesta, naisen oikeuksista ja naisen arvosta Jumalan luomistyönä.

Kulttuuri muuttuu kirkossakin hitaasti

”En tiennytkään, että vaimoa voi ja kannattaa helliä”, kuulee perhetyön pappi **Genneti Wayessa** usein kirkon perhetyön kursseilla. Monille miehille on iloinen yllätys havaita, että hyvinvoiva vaimo on miehenkin etu. Kursseilla miehet oppivat myös, että raha-asioiden hoitaminen yhdessä vaimon kanssa on perheen etu. Ajatus sukupuolten tasa-arvosta on monessa perheessä yhä sulatteluvaiheessa.

Uraa uurtavan perhetyön Etiopiasa aloittivat 1990-luvulla Lähetysseuran työntekijät **Anna-Kaarina** ja **Matti Palmu**. Nyt työ on paikallisten johdossa. Lähetystyön idea yleensäkin on kaiken työn siirtyminen vähitellen paikallisten käsiin. Ulkomaalaiset voivat jatkaa työn kehittämistä tarpeellisen ajan.

Kirkossa naisten asema on yhä suhteellisen heikko. Mekane Yesus -kirkko tosin hyväksyi naispappeuden jo 1997, mutta naispappeus on yhä vain noin kymmenesosa papistosta. Naiset opiskelevat teologiaa, mutta heitä kutsutaan harvoin papiksi

seurakuntaan. Naiset kelpaavat vapaaehtoiseen työhön, mutteivät kirkon johtotehtäviin. Lähetysseura ja muut ulkomaalaiset järjestöt tukevat naisia opiskelustipendein.

”Miehet suosivat valinnoissa toisia miehiä. Tämä on kulttuurimme kirkossakin. Naisten pitäisi olla pontevampia”, toteaa etiopialaiskirkon ensimmäinen naispappi, teologian tohtori **Bekure Daba**.

”Kaikki kehitys lähtee naisista”

Naisten asema on muuttunut merkittävästi paremmaksi Suomen Lähetysseuran ja Mekane Yesus -kirkon Dessien hiippakunnan alueella Pohjois-Etiopiassa.

Vuonna 2007 käynnistyneestä laajas- ta kehityshankkeesta on hyötynyt lähes 90 000 ihmistä. Kymmenessä vuodessa noin 17 000 naista tai tyttöä Sirinkan-Mersan alueella on osallistunut hankkeen koulutuksiin ja tukiohjelmaan.

Projektikoordinaattori **Million Taddese** ylistää naisia. ”Naisiin kannattaa sijoittaa ja kouluttaa heitä. Kaikki kehitys lähtee naisista! He osaavat käyttää pienenkin rahan tuloksellisesti perheen hyväksi.

Naiset ovat järjestäytyneet 10–20 naisen ryhmiin, joissa jaetaan koulutuksensa saatuja terveys-, ravinto-, viljely- ja tulonhankkimisoppeja ja etsitään ratkaisuja arjen haasteisiin. Yhdessä on rakennettu vessoja ja komposteja sekä opeteltu lukemaan ja laskemaan.

Keväällä 2016 hankkeessa toimii 1114 naista 82 eri ryhmässä.

”Opimme auttamaan toisiamme”

Koulutuksen myötä naisten itsetunto on vahvistunut. He ovat oma-aloitteisesti käynnistäneet kahviloita ja raivanneet viljelyksiä.

Koulutuksiin valitaan ne, jotka sitoutuvat kouluttamaan muita. Yksinhuoltajat ovat etusijalla. Kaikki, jotka saavat lahjalampaan, sitoutuvat luovuttamaan ensimmäiset kilat. Ryhmät toimivat itsenäisesti. Naiset maksavat ravintoruoan hinnasta puolet itse.

Miehet ovat hyväksyneet naisten muutoksen, koska se hyödyttää heitä ja koko perhettä.

”Projektin alkaessa miehet otettiin mukaan keskusteluun, jotta heidän asenteensa pehmenisivät. Onnistuimme”, Million Taddese myhäilee.

”Enää emme raada ja sure yksin, vaan autamme toisiamme ja pidämme toisistamme huolta. Tämä on hankkeen kaikkein tärkein tulos”, toteaa **Rabia Husein**.

Kun yksi hänen ryhmänsä jäsen sairastui vakavasti, ryhmä keräsi 1300 birriä (55 euroa, noin kuukauden palkka maaseudulla) ja sairastunut pääsi sairaalaan hoitoon.

Ei enää lapsimorsiamia

Naishankkeen yksi huikea tulos on alikäisten avioliittojen häviäminen Sirinkan

koulun alueelta. Se on hankkeessa käynnistettyjen tyttökerhojen ansiota. Aiemmin seudulla oli hyvin yleistä naittaa tyttöjä jopa 13-vuotiaina.

Muutos merkitsee vuosisataisen perinteen päättymistä. Valtakunnallisesti muutosta ovat vauhdittamassa monet järjestöt ja kirkot sekä Etiopian valtio.

Opettaja **Alganesh Baynesagn** kertoo, että tytöt suunnittelevat itse kerho-ohjelman ja keräävät tietoa kulttuurin haitallisista perinteistä, kuten lapsiavioliitoista, tyttöjen sukupuolielinten silpomisesta ja tyttöjen koulutuksen estämisestä. He järjestävät koulutuksia koulussa ja myös ympäristöissä.

Viiden tuhannen asukkaan kaupungissa muutos koskettaa satoja perheitä. Koulussa on oppilaita lähes 800, tyttökerholaisia on 74. Kaikkiaan kehityshankkeen alueella on tyttökerhoja kuudella koululla ja tyttöjä kerhoissa satoja. Hankealueella asuu noin 24 500. Väestöstä muslimeja on 70 ja kristittyjä 30 prosenttia.

Teksti:
SARI LEHTELÄ
/ Suomen
Lähetysseura

Kuvat:
ARI VITIKAINEN
/ Suomen
Lähetysseura

Suomen Valkonauhaliiton jäsenistö tukee Etiopian tyttöjä ja naisia

● Lähettämme vuosittain jäsenten lahjoittamana 1 000 euroa Suomen Lähetysseuran kautta Etiopian Mersan alueen naisten toimeentulomahdollisuuksien kehittämiseen. Toiminnallamme voimme olla parantamassa naisten ja lasten sosiaalista ja taloudellista asemaa sekä aidiin sairastuneiden ja aids-orpojen elinolosuhteita. Naiset saavat kirjanpitokoulutusta ja heidät tutustutetaan lainajärjestelmään, jonka turvin he voivat perustaa pienyrityksiä. Naisia kurssitetaan myös vihannestarhojen pitämisestä, karjankasvatuksesta ja heille annetaan terveystuuletusta. Kulttuurin haitallisten toimintamallien vaikutusta vähennetään perustamalla naisryhmiä. Tyttöjen koulunkäyntimahdollisuuksia parannetaan asennekasvatuksen ja opinto-ohjauksen keinoin ja tyttöjen koulunkäyntitarvikkeiden saantia tuetaan.

Onko jokainen laulun arvoinen?

Viaton ja kavala päihde

Sanotaan, että yhteiskunnan hyvinvoinnin mittari on sen heikoin lenkki. Olen seurannut muutoksia ja kehitystä kristillisen päihde- ja kriminaaliryöstön näkökulmasta 30 vuotta.

Päällimmäiseksi tunteeksi on noussut kiihtoisuus etuoikeudestani saada erityisdiakonian virkaa hoitaessani kohdata ihmisiä ruohonjuuritasolla. Vuodet ovat opettaneet, että tarpeeksi riisuttaessa on ruohonjuuritasollekin liian pitkä matka. Ihmisestä tulee äärimmäisen rehellinen, kun kaikki turha on viety. Riippumatta yhteiskunnallisesta asemasta tai sosiaaliluokasta masennus, ahdistus ja käsittämätön paha olo vaanii aivan kulman takana. Kaksi syytä ja seurausta on noussut ylitse muiden; yksinäisyys ja päihteet.

Kauhun sekaisin tuntein olen pitkään seurannut uutisia mittavista yt-neuvotteluista ja irtisanomisista. Asioilla ja ilmiöillä on valitettavasti tapana poikia ja lisääntyvällä työttömyydellä on merkittävät suorat ja välilliset vaikutukset. Liian usein olen ollut todistamassa kuviota, jossa yksinkertaistettuna ensin menee työ, elämään astuvat päihteet, aviopuoliso jättää,

lapset hylkäävät, menee koti, jäljelle jää vain muovikassi ja katu. Lopputuloksena on pieni onneton ihminen, jonka elämän sisällöksi ja ainoaksi todelliseksi ystäväkseen ovat tulleet päihteet.

Olen arkityössäni joutunut miettimään, että mistä mahtanee johtua erilaisten psyyke-, mieliala- ja unilääkkeiden yllättävän runsas käyttö. Väkisinkin herää ajatus, että olisiko ihmisen kuuntelu ja kohtaaminen vaihtoehtoinen hoito ja ratkaisu tähän kasvavaan ongelmaan

Ikäihmisten alkoholin käyttö tuntuu jo muoti-ilmiöltä. Sekin kertoo omalla tavallaan yksinäisyydestä ja pahasta olostaan. Ongelmaan odottaisi apua yhteiskunnan taholta.

Säännöllisen ja pitkäaikaisen päihteiden käytön ainoana seurauksena on elämän varjopuolien väistämätön lisääntyminen. Vaikeudet konkretisoituvat taloudellisessa tilanteessa, terveydessä, ihmissuhteissa ja monessa muussa siten, että jonakin päivänä elämäntilanne on täydellisen sekaisin. Siitä on vain yksi tie; ylöspäin. En ole koskaan tavannut ketään, joka ei sisimmässään sille tielle haluaisi lähteä. Pahimmassa tapauksessa tulee eteen tilanne, että ei ole voimia selvittää asioita, ei ole oljenkortta, johon voisi tarttua. Laskut ovat perinnässä ja ulosotossa, vuokrat ovat räs-

tissä ja uhkana on jatkuva häätö. Kun oma elämä menee hallinnasta, ihminen elää voimavarojensa ääri rajoilla. Avunhaku ja erilaisten lomakkeiden täyttäminen tuntuu ylivoimaiselta tehtävältä eikä postin tuomia perintäkirjeitä jakseta avata. Otaessaan otteeseensa ovat alkoholi, huumeet ja muut päihteet valitettavasti pientä ihmistä huomattavasti suurempia

Olen joutunut työvuosieni aikana todistamaan kuinka päihteiden käyttö lopulta johtaa rikos- ja vankilakierteeseen. Yli 90 % rikoksista tehdään päihteiden vaiku-

tuksen alaisena. Uutiset tuovat joka päivä eteemme omaisuusrikokset, väkivallan ja henkirikokset. Useimmiten ne liittyvät päihteiden hankintaan, viina- tai huumevelkoihin ja mustasukkaisuuteen. Vankiloissa vieraillessani olen tavannut monta herkkää ja lahjakasta ihmistä, jotka eivät ilman päihteiden käyttöä koskaan olisi sinne asti päätyneet. Joku elinkautisvanki sanoi joskus: ”Kun saisin sen yhden sekunnin takaisin”. Erityisen surullista on nähdä nuorten luisuminen päihde- ja rikoskierteeseen.

Keskuudessamme elää suuri joukko päihde- ja kriminaaliongelmisten omaisia ja läheisiä.

Liian moni yrittää selvittää ja kantaa yksin ylivoimaisen suurta taakkaansa ja häpeäänsä leimautumisen pelossa. Monen äidin arkea ovat aikuiset lapset, etenkin pojat, joista ei pysty kenellekään kertomaan ja joiden ”iloiseen elämään” menee myös äidin pieni eläke. Kasvava ryhmä on huumeita käyttävien nuorten vanhemmat, joiden omat voimavarat joutuvat usein kestämissä äärrajoille. Huumeiden käytön jatkuessa jonakin päivänä väistämättä sulkeutuu selän takana myös vanhilan portti. Voidaan vain kuvitella miltä vanhemmista kaikkine itsesytyksineen tuntuu, kun heidän, äidin ja isän rakkaudella rakastamansa, päihdetaustainen tytönsä tai poikansa on vankilassa sovittamassa rikostaan. Mutta realistisella tilanteella on kuitenkin toinenkin puoli. Vankilatuomion ajaksi perhe-elämä kotona rauhoittuu ja vapausrangaistusta suorittava nuori joutuu ainakin hetkeksi pysähtymään. Kosketta-

via ovat myös tilanteet, joissa lapsiperheiden toinen vanhempi yrittää yksin selvittää arjesta puolison vankeustuomion aikana. Yllättävän monen ihmisen osana on olla sekä päihde- että kriminaaliongelmaisen omainen tai läheinen. Uskallan väittää, että ainakin päihdeongelma koskettaa jotakin kautta jokaista suomalaista.

Monien rikkaiden ja raskaiden työvuosien jälkeen hiipii väkisinkin mieleeni ajatus, että kumpi oli ensin, muna vai kana. Oliko ensin päihde vai ongelma? Monen kanssa olen yhdessä kulkenut ja kuljen edelleenkin tätä elämänmatkaa tilanteesta toiseen. Välillä jaksetaan ja jatketaan Luojalta apua pyytäen ja pienin askelin edeten. Olen oppinut, että kaikki on niin suhteellista. Suuret ja näyttävät asiat eivät välttämättä tuo tasapainoa ja sisäistä rauhaa monimuotoisen arjen kysymyksiin. Oman työnäkyni vuosikymmenten aikana voisin kiteyttää tuttuun Raamatun jakeeseen: ”Mutta, joka juo sitä vettä, jota minä hänelle annan, se ei ikinä janoa.” (Joh. 4:14) Kuinka se nyt menikään... ”Jokainen ihminen on laulun arvoinen...”

”Kaikki minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille.”
(Matt. 7:12)

SINIKKA VILÉN
*Eläkkeellä oleva erityisdiakoni
Tampereen Valkonauha ry
Hallituksen jäsen*

R

*Riemu läikehtii, vuokkojen loisto
keväisellä rinteellä:
kaikki Sinua kiittävät!*

*Kumarrun rukoukseen
tyhjiyttäni häpeillen.*

*Kaiken täydellisyyden keskellä
etsit köyhyyteni,avaat
polkua iloon,
ylistämään armoasi.*

A

*Aapasuota upottavin askelin.
Kipu hiertää jalkoja, mieltä.*

*Valonsaarekkeita usvassa,
puita nöyryin latvoin.
Kelon juurelle lasken taakkani
kyselemättä
miten tästä jatkan.*

*Kiitän armosta,
joka kantoi tänään
ja on valmiina
kaikkiin päiviini
tuulen kuluttaman maiseman yli.*

A

*Älä peitä huoneesi valoa.
Pimeässä*

*joku etsii ovea kolkuttaakseen,
pyytääkseen lasillisen vettä,
ja kenties
juuri sinun talossasi
kulkija kohtaa kaipaamansa tuoksun,
ennen meitä puhjenneen.*

*Runot kirjasta:
Inkeri Karvonen:Valon portaat
Gummerus Kirjapaino Oy
Jyväskylä 1991*

ROSKAJUTTU

ROSKASAKISTA

■ Keitä me olemme

Olemme eläkkeellä oleva pariskunta, jonka missiona on omalla esimerkillä ja pitkäjänteisellä työllä saada aikaan pysyvä muutos kaikille kalliiksi käyvässä järjettömässä roskaamisessa. Kaija on erikoissairaanhoitaja, joka on tehnyt työuransa mm. Lastenlinnassa, Lastenklinalla ja muissa HUSin yksiköissä. Viimeisin virka oli Lastenneurologian poliklinikalla. Sieltä hän jäi eläkkeelle vuonna 2010. Ilkka on ollut työssä Volvo-Autossa ja Billassa myynti- ja esimiestehtävissä. Sen lisäksi hän on työskennellyt mm. YK-tehtävissä Kyp-roksella vuosina 69–72.

■ Miten, mistä roskamissio alkoi ja miten se jatkui

Roskasakin matka alkoi loka-kuun alussa vuonna 2011, jolloin olimme juuri muuttaneet Nurmijärveltä Tampereelle. Heti muuton jälkeen panimme merkille, että kauniin kotimme lähiympäristössä

oli roskaa kaikkialla. Niinpä otimme muovipussit mukaan ja panimme näppylähanskat käteen. Halusimme laittaa asian kuntoon.

Sen jälkeen päätimme aina kerätä kaikki roskat matkamme varrelta, kun menimme kirjaston lukusaliin, kaupahalliin tai muille asioille. Olimme Tampereella keränneet reilussa kahdessa vuodessa 257 000 tupakantumppia ja 635 muovikassillista roskaa. Saimme myös vastaanottaa Vuoden Tamperelainen-2014 tittelin. Tuntui kuitenkin, että olemme jo oman panoksemme Tampereella tehneet näissä kahdessa vuodessa ja päätimme muuttaa Hämeen-

linnaan. Kaupunki oli meille entuudestaan tuttu, koska Ilkan isä asui Hämeenlinnassa. Kaupungin kokokin on sopiva ja sen lisäksi Hyvinkäällä asuvia lastenlapsia olisi helpo tavata.

Hämeenlinnassa olemme jo kahdestaan keränneet 411 300 tupakantumppia ja tasan 1000 kassillista roskaa ja roinaa. Tämän lisäksi olemme roskakeikoillamme tervehtineet kohtaamisiamme ihmisiä noin 58 000 kertaa ja käyttäneet aikaamme noin 300 työpäivän verran. Lisäksi olemme käyttäneet noin 5000 euroa työvälineisiin, käyntikortteihin, julkaisuihin ja matkajäsenmaksuihin.

■ Mitkä ovat yleisimmät roskat, miksi ihmiset roskaavat ja ketkä roskaavat

Ylivoimaisesti yleisimmät roskat ovat tupakantumpit. Sitteen tulevat take away-pakkaukset, tupakka-askit, pantittomat tölkit ja muovipullot. Sen lisäksi löytyy mm. vaatteita, kenkiä, huumeruiskuja, akkuja...

Meidän näkemyksemme ja kokemuksemme mukaan roskaajat ovat piittaamattomia, ajattelemattomia, tietämättömiä roskaamisen haitoista, asennevammaisia sekä huonon kotikasvatuksen omaavia.

Kaikenikäiset ihmiset roskaavat riippumatta sukupuolesta, koulutuksesta, asemasta tai kansallisuudesta. Osa tupakoitsijoista on täysin piittaamattomia ja he katsovat kansalaisoikeudekseen heitellä tumpit mihin vain, koska kuulemma maksavat korkea tupakkaveroa. Olemme kuulleet kaikki selitykset taivaan ja maan väliltä siitä, miksi he roskaavat.

■ Mitä seurauksia roskaamisesta aiheutuu ympäristölle ja mitä voimme jokainen tehdä

Muovijäte on tällä hetkellä todellinen ympäristöongelma,

joka erityisesti meriin huuhtoutuneena aiheuttaa valtavat monimuotoiset vahingot. Tupakantumpit sisältävät satoja eri myrky-yhdisteitä, mm. arsenikkia. Tumpit eivät maa- ja säilyvät vesistöissäkin useita vuosia.

Me voimme aina panna roskamme taskuun tai pussiin. Voimme myös nostaa toisen heittämän roskan, mutta pääasia on, että kukin meistä hoitaa omat roskansa. Saksalaiset ovat siistejä ja täsmällisiä. Siellä tupakoitsijat kantavat mukanaan minituhkakuppiä eivätkä heittele tumppeja maahan. Tupakoitsijat voisivat hankkia minituhkiksen, johon on kätevä panna tumppi talteen.

■ Mitä muuta olemme saaneet aikaan

Tampereen kaupunki hankki meidän kehotusten seurauksena kymmeniä uusia ja tarkoitukseenmukaisempia roskis/tuhkisyhdistelmiä mm. Hämeenkadulle. Monet liikkeenharjoittajat heräsivät ongelmaan antamiemme palautteiden jälkeen. Lisäksi kaupunki huomioi meidät

Floran-päivänä 2013 tekemästä työstä. Samana vuonna saimme presidenttiparilta kutsun itsenäisyyspäivän vastaanotolle Tampere-taloon.

Lomamatkallamme Kap Verdellä saimme paikalliset innostumaan ja pitämään siivoustalkoot. Samoin lomallamme Gran Canarialla saimme turisteilta kauniin palautteen kerättyämme rannalla heidän tumpkinsa ja roskansa.

Pariisin pormestarin kanslia vastasi kirjeeseemme koskien palautettamme Pariisin pormestarin päätöksestä hankkia kaupunkiin 30 000

Saksassa tupakoitsijat kantavat mukanaan minituhkakuppiä eivätkä heittele tumppeja maahan.

uutta roskakoria tupakan-tumppiosioineen ja ottaa käyttöön rikesakotus. Hieno päätös häneltä, koska miljoonia tumppeja päätyy arvokkaaseen Seine-jokeen ja viemäriin saastuttamaan ja aiheuttamaan pitkäaikaisia ongelmia. Olemme tavanneet myös Hämeenlinnan kaupungin päättäjiä ja kehottaneet heitä pureutumaan ongelmakohtiin. Tähän asti tulokset ovat olleet kuitenkin vaatimattomia. Samoin vaalien alla olemme tavanneet ympäristöministerin sekä kansanedustajia ja kehottaneet heitä viemään roskaviestiä eteenpäin. Suomessa Vantaan kaupunki yllätti iloisesti julistautumalla ensimmäisenä Suomen roskattomimmaksi kaupungiksi. Tätä julistusta ehdotimme aikanaan Tampereen päättäjiille ja nyt myöhemmin Hämeenlinnan – tuloksetta.

■ Matkamme Englantiin

Teimme tänä keväänä 2.–6.2 matkan Englantiin. Matkan aikana kävimme kutsuvierailulla sponsorimme luona Ledburyssä Englannissa. Kyseinen tehdas The Helping Hand Company valmistaa mm. roskapihtejä (*the litterpickers*), joita olemme saaneet lahjak-

si. Vierailumme aikana saimme kuulla, että yritys on mukana maaliskuussa alkavassa mittavassa siivouskampanjassa, jonka nimenä on ”Clean for the Queen”. Suomeksi se vapaasti käännettynä tarkoittaa ”Siisti, siivoa kuningattaren kunniaksi”. Noin miljoonasta vapaaehtoisesta koostuva kampanja huipentuu kuningattaren syntymäpäivään 21.4.2016.

The Daily Telegraph kirjoittaa artikkelissaan, jonka otsikko on SOTA JULISTETTU ROSKAAJIA VASTAAN, 2.1.2016 seuraavasti: ”Roskien, jätteiden heittäminen ja pudottelu on eräänlaista antisosiaalista käytöstä, joka saa monet ihmiset tuhtumaan ja järkyttymään ja aivan syystä. Se on ajattelematonta, itsekästä ja tuhoavaa ja turmelee yhteisiä alueita ja tiloja, jotka ovat tarkoitettuja kaikkien käytettäväksi ja iloksi. Sen lisäksi kaikki jäte- ja roskahuoltoon liittyvät kustannukset nousevat satoihin miljooniin puntiin joka vuosi. Ne rahat voitaisiin käyttää ja kipeästi tarvittaisiin moniin tärkeisiin–jopa elintärkeisiin palveluihin meille kaikille.”

Mottomme on: ”Viisaat eivät roskaa ja muilta se on kielletty!” Haluamme jättää puhtaamman maapallon tuleville sukupolville. Uskomme esimerkin voimaan ja sitä kautta muutoksen mahdollisuuteen.

John F. Kennedy on sanonut sattuvasti: ”Yksi ihminen voi synnyttää muutoksen ja jokaisen tulisi yrittää sitä.” Se on meille kaunis kehoitus ja rohkaisu ponnistella eteenpäin.

John F. Kennedy on sanonut sattuvasti: ”Yksi ihminen voi synnyttää muutoksen ja jokaisen tulisi yrittää sitä.” Se on meille kaunis kehoitus ja rohkaisu ponnistella eteenpäin.

The wise don't litter, for others it's forbidden

Teksti
KAIIJA JA ILKKA ERKKILÄ
Muokkaus
ANNA-MARI LAINE

*Tule viäl semne aamu,
ko mää herä ilman kello oikee aikasi,
keitän ittelän kaffet, polje Monarki kans kaupunkil,
ole oven taka vartomas ko L. Lehtose Leninkiliikke
myyjärouva tule töihi, päästä munt sisäl,
autta valikoittema heijä suurimma, vaaliampunasimma
pualpunttisimma alushousu,
Aurjoefärisek kunnollise tukisuka,
ja merinovillasep polvelämmittime,
naapurkaupast peessik kenkä
ja paffilaatikoruskia poplari.*

*Mää haise eukalyptukselt,
viäm pal tila takapenkil,
hymyilen ko suamempystykorva,
mut kiältäyryn kaikest,
sano: emmää muist,
emmää jaks,
emmää ol ikä ennenkä,
ko mää olen tottunu juur näi.*

Enkä meina pualtvuassatta orotta.

- Heli Laaksonen 2006 -

Posti Green

Eläviä SANOJA

*H*oida elämäsi kukkaa hellien äläkä hätäillen.

J.L. RунеBERG

*M*inulla on ollut kutsu tämän maailman juhlaan, ja niin on siunaus yllä elämäni. Minun silmäni ovat nähneet, minun korvani ovat kuulleet. Minun osani tässä juhlassa oli soittaa soittoni, ja minä olen tehnyt kaikki, mitä osasin.

R. TAGORE

*V*uokot valkeat, kainot, katsovat sinisiskoin myötä taivaan helovyötä.

A.G. SJÖSTRÖM

*M*uista, että olen sanonut sinulle: "Ole rohkea ja luja, älä pelkää äläkä lannistu. Herra, sinun Jumalasi on sinun kanssasi kaikilla teilläsi."

JOOS.1:9

*E*lämä muistuttaa kirjaa. Ajattelematon selailee sitä pintapuolisesti, mutta viisas lukee harkiten, sillä hän tietää, että sen voi lukea vain kerran.

J.PAUL

*A*nna minulle jälleen pelastuksen riemu ja suo minun iloiten sinua seurata.

PS.51:14